

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

מחזור שיגתיים

חלק ב'

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

ישיבת תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

סדר השבת אחה"צ

ירבה בפירות ומגדים ומיני ריח כדי להשלים מנין מאה ברכות, וגם בליל ש"ק טוב שישלים גם המאה ברכות. ואם רגיל בשנית צהרים אל יבטלנו, אבל לא יאמר גלך ונישן כדי שנוכל לעשות מלאכתנו במו"ש, ומ"מ לא ירבה בו יותר מדאי שלא יביאנו לידי ביטול תורה. מצוה על האדם לחדש חידושי תורה בשבת ומי שאינו בר הכי לחדש ילמוד דברים שלא למד עד הנה.

כמה צריך לאכול בסעודה שלישית?

יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית, ואף לעני העובר ממקום למקום צריך ליתן לו כל הג' סעודות בשבת, ואף בשביל סעודה שלישית כשמשיג באיזה מקום ללוות צריך ללוות. ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה במעט יותר מכביצה, וי"א שאפילו בכזית יוצא ידי הסעודה, ונכון להחמיר לכתחלה אם אפשר לו, ואם א"א לו כלל לאכול אינו חייב לצער את עצמו.

לא אכל סעודה בלילה בשבת ויו"ט מה יעשה?

מי שלא אכל בליל שבת יאכל שלש סעודות ביום השבת, וג"כ צריך לקדש בשחרית כל הקידוש של לילה מלבד ויכלו אם לא קידש בערבית, וה"ה ביו"ט מי שלא אכל בליל יו"ט צריך לאכול שתי סעודות למחר ביום, ויאמר בשחרית כל הקידוש של יו"ט של לילה אם לא קידש בלילה. ואם שכח רצה בבהמ"ז בסעודה שניה אינו חוזר ומברך.

מאימתי הוי זמן סעודה שלישית?

זמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו מ' שעות ומחצה ולמעלה, ואם עשאה קודם לכן לא קיים מצות ס"ג, ואם התחיל לאכול הסעודה שלישית קודם חצות ונמשכה הסעודה עד אחר שהגיע זמן מנחה גדולה יצא.

אימתי אוכלין סעודה ג' קודם מנחה או לאחריו?

י"א דאסור לשתות מים בין מנחה למעריב בשבת, וע"כ אין לאכול סעודה שלישית בין מנחה למעריב אלא יאכל אותה קודם מנחה, וי"א דיותר טוב להתפלל מנחה תחלה, וכן נוהגים לכתחלה בכל מדינות אלו, ומ"מ אין לשתות מים מן הנהרות, אבל בבית שרי, ואסור אפילו לא השלים עדיין הסעודה שלישית שלו אם כבר

שקעה החמה, ובמקום שקשה לו לקיים הסעודה לאחר מנחה יוכל אפילו לכתחלה לקיים הסעודה קודם מנחה אם הוא קודם זמן מנחה קטנה.

האם מחלקין סעודת הבוקר לשנים לקיים ס"ג?

אם נמשכה סעודת הבוקר עד שהגיע זמן המנחה יפסיק הסעודה ויברך בהמ"ז ויקום וילך מעט בינתים, והנשארים במקומן לא יצאו ידי חובתן דהוי כסעודה אחת, ויטול ידיו ויברך ברכת המוציא ויסעוד, ולא ידרוש ברבים לעשות כן להפסיק סעודתן כיון שקודם חצות אין רשאים להפסיק אין הכל בקיאין בזה. אבל מי שיודע שאפשר לאכול אחר שיתפלל מנחה עם הצבור לא יעשה סעודה שלישית קודם מנחה, מיהו אם עשאה יצא. ואפילו אם חל יו"ט במו"ש שא"א לו לאכול סעודה שלישית בסוף היום, מ"מ אם יודע שיוכל אז לאכול עכ"פ כשיעור ביצה ויותר לא יחלק סעודת שחרית לשתים.

אין לו ג' סעודות לשבעה מה יעשה?

מי שיש לו מזון ב' סעודות מצומצמות ואם יחלקם לג' סעודות לא יהיה לו כל סעודה לשבעה מוטב שיאכל ב' סעודות לשבעה, ומ"מ אם נמשכה סעודת הבקר עד אחר חצות יחלקנה לשנים דהא מ"מ ישבע כשאוכל שנית, אבל לכתחלה אין להמתין עד אחר חצות משום זה.

האם מקדשין ומבצעין על לחם משנה בס"ג?

א"צ לקדש לברך על היין קודם הסעודה בסעודה שלישית, ואם לא היה לו כוס בבקר צריך להדר לקדש קודם הסעודה בסעודה שלישית, אבל צריך לבצוע על שתי ככרות. ואם סועד הרבה פעמים בשבת צריך לכל סעודה ב' ככרות, ולפחות לא יהיה לו בסעודה שלישית פחות מככר אחד שלם, ואם יש לו שלם וגם פרוסה יבצע סעודה זו על הככר השלם והפרוסה יניח על סעודת מלוה מלכה, ויש אנשים שחושבין להיפך וטועין בזה, ואם אין לו די בפרוסה שהיא כביצה. ומזה פשט המנהג להקל לבצוע בסעודה שלישית רק בככר א' שלם, אבל יש להחמיר ליקח שנים וכן ראוי לנהוג לכתחלה. וטוב להדר לברך על היין תוך הסעודה. ואם אין לו לחם משנה לכל אחד מהמסובין נכון לנהוג שזה שבוצע יכוין לפטור בברכת המוציא כל המסובין, וגם יאמר להמסובין שיכוונו שיצאו בברכתו.

החג בעצמך... במקומות שנוטלין ידיהם לסעודת נעילת החג ביו"ט האם צריכין לחם משנה?

מה צריך לאכול בס"ג?

צריך לעשותה בפת, וגם מצוה לכתחלה להרבות במעדנים כפי יכלתו, וי"א שיכול לעשותה בכל מאכל העשוי מאחד מה' מיני דגן שמברכין עליהם בורא מיני מזונות, ומצוה מן המובחר בפת ושני ככרות. וכשא"א לו כגון בער"פ שחל בשבת יקיים אותה במיני טיגון שעושים ממצה כתושה או בבשר ודגים או פירות. נשים חייבות בסעודה שלישית, וגם חייבות בלחם משנה.

אימתי אומרים ואני תפלתי?

במנחה אומרים אשרי ובא לציון ואני תפלתי, ומפסיקין בקדיש קודם ואני תפלתי, אבל במנחה של יו"ט א"א אותו כיון דאין קורין בתורה, ומיהו בשבת נהגו לאמרו אף במקום שאין ס"ת וכן אפילו ביחיד.

סדר תפלת מנחה בשבת

מוציאין ס"ת וקורין ג' אנשים י' פסוקים מפרשה הבאה, במנחה א"א קדיש על הבימה לעולם ובין בשבת בין בתעניתו רק לפני העמוד קודם תפלת י"ח, משא"כ בשחרית יש הפסק באמירת אשרי בינתים, וכשאין ס"ת בשבת במנחה לא יאמרו רק פ"א קדיש אחר אשרי ובא לציון, ופסוק ואני תפלתי יאמרו אז קודם הקדיש כדי שלא יהא הפסק בין קדיש להתפלה. ואפילו חל יום טוב להיות בשבת קורין בפרשה הבאה ולא בשל יו"ט. אומרים צדקתך ואם חל בו יום שאילו היה חול לא היו אומרים בו במנחה נפילת אפים, כגון בין שיום השבת הוא ר"ח בין שיום א' שאחריו הוא ר"ח אין אומרים צדקתך.

האם מותר ללמוד בשבת בין מנחה למעריב?

נהגו שלא לקבוע מדרש בין מנחה למעריב כשהוא סמוך לחשיכה, ואינו איסור אלא מנהג, ודוקא שלא ללמוד בחברותא אבל שנים שנים לומדים בבתיהם. אבל אומרים פרקי אבות בקיץ ושיר המעלות בחורף, וכל מקום לפי מנהגו. והמנהג לדרוש קודם מנחה, ואם נמשכה הדרשה עד סמוך לחשיכה אזי לא יאמרו פרקים או שיר המעלות כדי שיוכלו לקיים סעודה ג' בומנה. ובזמנינו אין למנוע זה דטוב יותר לשמוע אז דברי מוסר כדי שלא יבואו לדברים בטילה.

האם מותר לומר מזמורים קודם מעריב?

מאחרין תפלת ערבית כדי להוסיף מחול על הקודש. המנהג לומר קודם מעריב המזמור אלהים יחננו ועוד מזמורים, ואם יחול ת"ב במוציא שבת אין מזמרים, וכן כשיחול יו"ט במו"ש אין מזמרים. ותהילים מותר המורגל בו לומר בעל פה ומה טוב המנהג הזה.

שיעור של ג' כוכבים האם הוא גם לדעת ר"ת?

צריך לזוהר מלעשות מלאכה עד שיראו ג' כוכבים קטנים, דמכיון שאנו רואין ג' כוכבים תלינן דמסתמא נשלם השעור של הילוך ד' מילין שהוא לשי' ר"ת משקיעת החמה עד ג' כוכבים, אבל אם אנו יודעין שלא נשלם אה"נ דצריך להמתין עד שיושלם. ובמנחת כהן כ' דאפילו לר"ת מכיון שאנו רואין סימן הכוכבים שוב אין להקפיד עד שלא נשלם השעור דד' מילין, ואפילו להמנחת כהן עכ"פ נכון שיראה או אם הכסוף העליון ושוה לתחתון כיון שהוא בתוך ד' מילין.

שיעור של ג' כוכבים האם הוא גם לדעת להגר"א?

אף להגר"א יש לזוהר בזה משום דבמדינותינו שנוטין לצד צפון הבה"ש מאריך תמיד יותר ואין לנו סימן אחר ללילה זולת הכוכבים. והמהדרין בחנוכה לצאת דעת הגר"א ההדליק הנרות בהקדם אחר שקיעה טועין בדבר ומזרזין עצמן גם במו"ש בעוד שלא חשך היום לגמרי, אבל הוא טעות דג' כוכבים קטנים צריך לכ"ע וקודם לכן היו ספק לילה.

האם צריכין להסתכל גם על מראה הרקיע?

אם הרקיע מזהיר כעין אורה של יום תו לא נחשב אותו הזמן רק בה"ש, ואם נסתלק האדמימות מן כל כפת הרקיע באותו צד ששקעה החמה אין אנו חוששין במה שמוזהר ומועיל אז בג' כוכבים קטנים לבד. וכל זמן שלא נסתלק האדמימות מן כל כפת הרקיע באותו צד ששקעה החמה אין לסמוך על הכוכבים, ואפילו על כוכבים קטנים אין לסמוך מקודם שהכסוף העליון ושוה לתחתון. והכסוף הוא כאשר נסתלק האדמימות מן אותו מקום ונטוה ללובן, ומי שאינו בקי בענין הכסוף או שהיה יום מעונן ישער אם יש כדי ד' מילין מעת תחלת השקיעה.

איזה כוכבים הוי סימן לילה?

יש מצריכים ג' קטנים לבד ג' בינונים, אולם שאר אחרונים לא הזכירו ד"ו, וואפשר דאם בשארי מקומות הרקיע מעונן ולא יכול לראות עוד כוכבים יש להקל לכ"ע. ולא יהיו מפוזרים אלא רצופים, וה"ה כשרואה ג' כוכבים קטנים שאינם רצופים, וממתין מעט אחרי כן מותר לעשות מלאכה, ואם הוא יום מעונן ימתין עד שיצא הספק מלבן. ואם יש לו מורה שעות שהולך בטוב ויודע בבירור שהיה אתמול בזה הזמן לילה ע"פ הדין דהיינו ג' כוכבים קטנים יוכל לסמוך ע"ז.

מאימתי מותר להתפלל מעריב ולהבדיל?

מי שהוא אנוס, כגון שצריך להחשיך על התחום לדבר מצוה ושם לא ימצא לו כוס להבדיל עליו, יכול להתפלל של מו"ש מפלג המנחה ולמעלה ולהבדיל מיד, ומ"מ ימתין מלקרות ק"ש עד צה"כ. אבל לא יברך על הנר, וכן אסור בעשיית מלאכה עד צאה"כ, ומ"מ אין לעשות כן ובפרט בימינו דנוהגין שמתפללין מנחה עד הערב. ונוהגין לומר והוא רחום וברכו באריכות נועם כדי להוסיף מחול על הקודש.

הגנב בעצמך... מי שאינו יודע מתי הוא זמן השקיעה וצאה"כ מאימתי מותר לעשות מלאכות?

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
המחזור לוחשיטק מלי ירוש
© מהדורה ומשקל

אומרים ויהי נועם וסדר קדושה באריכות בנעימות קול, ומתחילין מואתה קדוש ואין אומרים וכו' לציון גואל, וגם ואני זאת בריתי אין אומרים, ונהגין לכפול פסוק ארך ימים, ופסוק ויהי נועם צריך לאומרו מעומד.

מתי אין אומרים ויהי נועם?

יש מקומות שא"א ויהי נועם בבית האבל רק מתחילין יושב בסתר וגו'. ובזמן שאין אומרים ויהי נועם כגון שחל יו"ט בשבוע אפילו חל ביום ו' אין אומרים סדר קדושה, אבל אומרים ויתן לך ואח"כ מבדילין, ודוקא יו"ט גמור, אבל פורים או ע"פ שחל בימי החול אין למנוע מלומר ויהי נועם במו"ש שלפניו.

סדר מוצאי שבת

מבדיל ש"צ כדי להוציא מי שאין לו יין, ומי שיש לו יין יותר טוב שיבדיל בביתו כדי להוציא את כל בני ביתו. ונהגו לומר ולהזכיר אליהו הנביא במו"ש, והמדקדקים אומרים גם שאר פזמונים ושירים כאשר הם מצויים אצלנו, וראוי ליזהר לומר רבש"ע וכו' החל את וכו'. יש מקומות שמדליקין נרות במקום אופל.

סדר הבדלה

סדר הבדלה יין בשמים נר הבדלה. וצריך להיות ג"כ בכוס כמו בקידוש, ולא יהא הכוס פגום שאם שתה אחד מן היין מתחלה נפגם להבדלה, ואם הכוס בעצמו פגום אין להקפיד עליו אם אין לו אחר. ובשעת הבדלה יתנו עיניהם המבדיל וגם השומעים בכוס ובנר.

מתי שופכין היין מתוך כוס הבדלה?

נוהגין לשפוך מכוס של יין על הארץ, ולא ישפוך בשעת ברכה כלל אלא בשעה שמוזג ישפכנו מלא על כל גדותיו שישפך על הארץ, וגם זה יש למעט בחלק הנשפך משום הפסד משקין. גם שופכין מן הכוס לאחר שתיה ומכבין בו הנר ורוחצים בו עיניו. ושתית הכוס תהיה בישיבה דאין שותין מעומד לכתחלה.

מי שותה יין הבדלה?

נהגו הנשים שלא לשתות מכוס הבדלה. כוס של הבדלה רגיל המבדיל לשתותו כולו ואינו משקה ממנו בני ביתו שיוכל לברך ברכה אחרונה, דכשישתה רק מלא לוגמיו יש ספק ברכה אחרונה.

מתי מבדילין בתפלה או על הכוס?

אומרים הבדלה בחונן הדעת, ואפילו אם נודמן שהבדיל על הכוס מקודם מ"מ צריך להבדיל בתפלה ג"כ, ואם טעה ולא הבדיל משלים תפלתו ואינו חוזר מפני שצריך להבדיל על הכוס, ומ"מ אסור לע"ע במלאכה עד שיבדיל בכוס או שיאמר עכ"פ המבדיל בין קודש לחול. וה"ה ביו"ט שחל במו"ש אם לא אמר ותודיענו אינו חוזר מפני שמזכיר אח"כ הבדלה על הכוס של קידוש, ואם טעם אז אחר התפלה קודם שאמר הקידוש של יקנה"ז ג"כ צריך להחזיר לראש התפלה כמו במו"ש.

טעם או עשה מלאכה קודם שהבדיל מה יעשה?

אם טעם קודם שהבדיל על הכוס צריך לחזור ולהבדיל בתפלה, אפשר דדוקא אם לא הבדיל עדיין על הכוס וכו' לפנינו לשאל אז הדין דיחזור ויבדיל בתפלה ואח"כ על הכוס, אבל אם עבר והבדיל על הכוס אחר שטעם שוב אין צריך לחזור ולהבדיל בתפלה, ובדו"ח סתם דאין חילוק בזה. וה"ה אם עשה מלאכה אז קודם הבדלה [בשלא אמר המבדיל מתחלה] ויש מפקפקים בזה, וע"כ לענין מלאכה עכ"פ אין להתמיד בדיעבד לחזור ולהתפלל. המנהג לומר אתה חונן וכו' עד לאנוש בינה ואח"כ אתה חוננתנו וכו' וחננו מאתך וכו', ואם התחיל מאתה חוננתנו ואילך יצא.

המתפלל שחרית שתים באיזה מהן מבדיל?

אם שכח להתפלל מתפלל שחרית שתים ואינו מזכיר אתה חוננתנו לא בראשונה ולא בשניה, בד"א כשכבר הבדיל מאתמול על הכוס, אבל אם לא הבדיל כלל יזכיר אתה חוננתנו בשחרית בתפלה שניה שהיא להשלמה, ואח"כ צריך להבדיל ג"כ על הכוס.

שכח לומר אתה חוננתנו האם חוזר?

טעה ולא הבדיל בתפלה ואין לו כוס בלילה וסובר שאף למחר לא יהיה לו צריך לחזור ולהתפלל, ואפילו אם מצפה שיהיה לו כוס למחר בלילה ג"כ אינו מועיל, וכשעקר רגליו ואו כשסיים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו חוזר לראש, ואם לא סיים עדיין תפלתו חוזר לברכת אתה חונן, מיהו אם נזכר קודם שומע תפלה לא יחזור אלא יאמר אתה חוננתנו בשומע תפלה, מיהו אם יש לו כוס יסמוך על הכוס ולא יאמרנה בש"ת. ואם מצפה שיהיה לו למחר יוכל לסמוך ע"ז שיבדיל למחר על הכוס וא"צ להחזיר התפלה.

סדר אמירת ויהי נועם במוצ"ש

הגב"ט שחל במוצ"ש ושכח להבדיל בקידוש ושתה הכוס מה יעשה?
בעצמך...

האם מותר להבדיל על השכר?

מבדילין על השכר אם הוא חמר מדינה אם אין לו יין, ובמקום שהיין מצוי אף שהוא בייקר מקרי מצוי ויבדיל על היין, מיהו אם השכר חביב עליו יותר מן היין יכול לקדש על השכר. טוב יותר להבדיל על כוס פגום של יין מעל שכר ובמקום שהשכר הוא חמר מדינה עדיף מכוס יין פגום, ומסתברא דשקולין הן. ונהגו להבדיל במוציא פסח על שכר ולא על יין משום דחביב עליו, ודוקא במקום שהשכר הוא חמר מדינה, אבל במקום דלא הוי חמר מדינה לא מהני מה שהוא חביב ואסור להבדיל עליו. אותן שנהרין משתיית שכר משום חדש צ"ע כשאין לו יין כיא שכר איך יבדיל ויברך עליו דלדעתו אסור ואיך יברך עליו וליתן לאחרים לשתות, ולשמעו מאחרים ג"כ צ"ע אם הוא חושש לעצמו שכוס זה הוא כוס של איסור א"כ איך יוצא ידי הבדלה במה שאחר מברך עליו, אם לא שקבל עליו הנהירות בתורת חומרא ולא בתורת איסור.

איזה משקין הוי חמר מדינה?

מבדילין על שאר משקין שרגילין לשתות, חוץ מן המים אף אם רוב שתיית המדינה הוא מן המים. ואם יש לו יין הוא קודם לכל המשקין. אבל משקין שרגילין בפסח אינו חמר מדינה כיון שאין רגילין לשתותו כל השנה, וה"ה כל כיוצא, ואפילו מי דבש לא הוי חמר מדינה אלא במדינות שרגילין לשתותן, אבל במקום שאין שותין אותו אלא לפרקים לא הוי חמר מדינה וגרע משכר.

האם מותר להבדיל על יי"ש ובארש"ט וכדו'?

על יי"ש אין כדאי להבדיל, אך כשאין לו משקה אחר יכול להבדיל עליו, ואך שיהיה לשתות ממנו עכ"פ כמלא לוגמיו שהוא רוב רביעית וא"ל לא יצא. על חלב ושמן אין להבדיל שאין רגילין לשתותו למשקה. ועל קווא"ס ובארש"ט אף בשעת הדחק אין מברכין, וי"א דבשעת הדחק יש להבדיל על משקה קווא"ס, ודוקא בשנעשה משקה חשוב כעין משקה שכר, וגם זה דוקא אם עיקר שתיית ההמון הוא מהמשקה הזה, דאל"ה לא הוי חמר מדינה.

האם מותר להבדיל על הפת?

אין מבדילין על הפת, וביו"ט שחל להיות במו"ש שיש בו קידוש שהוא נאמר על הפת אגב הקידוש מבדילין ג"כ עליו, ומ"מ ידקדק לכתחלה לחפש אחר יין אפילו אם הפת חביב לו יותר מיין, ואך אם לא ימצא יין הפת עדיף משכר.

אין לו על מה להבדיל מה יעשה?

אם אין לו יין ולא שכר ושאר משקין, וה"ה אם יש לו שכר אלא שאינו חמר מדינה, י"א שמותר לו לאכול ומ"מ צריך שיתפלל תחלה ויאמר הבדלה בחונן הדעת, ואעפ"כ כשישיג למחר כוס חייב להבדיל כדון, וי"א שיאמר עתה ברכת המבדיל בלא כוס ואין להורות כן, וי"א שאם מצפה שיהיה לו למחר לא יאכל עד למחר בבקר, אבל בערב אינו מחויב להמתין כ"כ, ואפשר דאפילו יותר מחצות היום אינו מחויב להמתין, ויש להחמיר כדעה זו אם לא באדם חלש שקשה לו התענית, ומדת חסידות לכופע יש להתענות. ואפילו במוציא שבת ליו"ט ג"כ לא יאכל אם אין לו כוס,

ודוקא בשאין לו פת ג"כ דאם יש לו פת יכול להבדיל על הפת.

אין לו אלא כוס אחד מה יעשה?

אם אין לו אלא כוס אחד ואינו מצפה שיהיה לו למחר, לדברי האומרים דבהמ"ז טעונה כוס מוטב שיאכל קודם שיבדיל ויברך עליו בהמ"ז ואח"כ יבדיל עליו ממה שיברך ברכת המזון בלא כוס, אבל אם מצפה שיהיה לו למחר עוד כוס יבדיל עכשיו על כוס זה ובאכילה ימתין עד למחר כדי שיברך על הכוס, ויש חולקין ע"ז דבשביל כוס בהמ"ז שלא יהיה לו אינו מחויב למנוע עצמו מלאכול. ולדברי האומרים דאינה טעונה כוס לא יאכל עד שיבדיל. ומיירי שכוס זה לא היה בו אלא רביעית בעצמו, וכבר היה מווג כדינו שאם היה משים בו מים יותר לא היה ראוי לשתיה, שאל"כ ל"ה מבדיל תחלה ושותה ממנו מעט כמלא לוגמיו, ומוסיף עליו שימזגנו במים להשלימו לרביעית ומברך עליו בהמ"ז.

סדר הבדלה

אומר הבדלה מיושב כשמוציא לאחרים ידי חובתן, וי"א מעומד וכן נוהגין במדינות אלו, ויקנה"ז לכו"ע טוב לברך מיושב כמו בשאר קידוש, ואוחז היין בימין וההדס בשמאל ומברך על היין, ושוב נוטל ההדס בימין והיין בשמאל ואינו מניחו אז מידו ומברך על ההדס ומניחו, ורואה בצפרנים ומברך בורא מאורי האש, ואח"כ מחזיר היין לימינו וגומר ההבדלה.

האם יוצאין בהבדלה בביהכ"נ?

אפי' שמעו כל בני הבית הבדלה בביהכ"נ אם נתכונו שלא לצאת מבדילים בבית, וכ"ש אם יש אחד מבני הבית אפילו קטן שהגיע לחינוך שלא שמע עדיין הבדלה יוכל להבדיל בשבילו אף שהוא בעצמו יצא כבר ידי חובת הבדלה בביהכ"נ. והאינדא מסתמא מתכוין כל אחד מבני הבית שלא לצאת בהבדלה שמבדילין בביהכ"נ שסומכין על הבדלה שבבית והו"ל כלא הבדילו כלל ולא נפיק בה. ת"ח אין סומכין על ההבדלה שבביהכ"נ ומבדילין בביתם כדי שיוכלו להוציא ב"ב וכן ראוי לכל אדם לנהוג. אם נתכוין לצאת בברכת הבדלה אע"פ שלא נתכוין לברכת פה"ג מ"מ יצא ידי הבדלה, אלא דאסור לטעום מהיין אא"כ יברך פה"ג.

נשים האם רשאין להבדיל בעצמן?

נשים חייבות בהבדלה כשם שחייבות בקידוש, ויש מי שחולק, ע"כ לא יבדילו לעצמן רק ישמעו הבדלה מן האנשים, ורשאים לברך לעצמן על הבשמים ועל הכוס, אולם בברכת הנר אינה חייבת לכופע, וי"א דאפילו למ"ד שפטורות מ"מ יכולות להמשיך על עצמן חיוב ולהבדיל לעצמן, ויכולין לסמוך ע"ז למעשה, ודוקא בשאין לה ממי לצאת דאז בע"כ תבדיל לעצמה ותשתה, דביש לה ממי לצאת נהגו הנשים שלא לשתות מכוס הבדלה. ואם האנשים כבר הבדילו לעצמם או שנתכונו לצאת בביהכ"נ, לא יבדילו כדי להוציא הנשים אם אין שם זכרים גדולים או קטנים ששומעין ממנו, וי"א דאפילו מי שהבדיל כבר יכול להבדיל בשביל הנשים, מ"מ למה לנו להכניס עצמן בחשש ספק לענין ברכה אחרי דהיא יכולה להבדיל לעצמה.

ילדים האוכלין בת"ב שחל ביום א' על מה מבדילין כיון שאסורין לשתות יין?

הגוי בעצמן...

החברת דיומא

לימודי שולחן ערוך אורח עם משנה ברורה

כל הזכויות שמורות המחור למהותם מלי ירושם מהדלת המסעל

זכות הלימוד

דפי ציורים וטבלאות

1 800 466-7593
www.HilchusaDiyoma.org
כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מתוך תולדות המפעל

משנה ברורה
מן סימן רצו סעיף ב
עד סימן רצז סעיף א
י"ז כסלו

מחזור טעמים

חלק ב'

דיני הברלה

ש"ע סימן רצ"ו

האופן	ההלכה	לכתחלה / מה עושין	הטעם	בריעבר
הברלה	על הכוס (מ"ב א')		לרמב"ם דאורייתא כקידוש (מ"ב א')	שהבדיל בתפלה על הכוס ורבנן (מ"ב א')
הפסוקים הנח... כוס... ליהודים	נחגוין לומר קודם הברלה (רמ"א א')	לסימן טוב (רמ"א א')	לא מעכב (רמ"א א')	לא מעכב (רמ"א א')
כשאחד שתה ממנו	לא יבדיל עליו (מ"ב ב')	שנעשה פגום (מ"ב ב')	יצא (רמ"א ב')	יצא (רמ"א ב')
הכוס בעצמו	יפקיד על שלם (מ"ב ג')	שלא יבדיל על כוס פגום (מ"ב ג')	ובאין לו כוס אחר אין להפקיד (מ"ב ג')	ובאין לו כוס אחר אין להפקיד (מ"ב ג')
יתנו עיניהם בכוס (בגנ')	המבדיל והשומעים (מ"ב ג')	לא להסיה דעתם (מ"ב ג')	לא מעכב (מ"ב ג')	לא מעכב (מ"ב ג')
לשפוך מכותו על הארץ	לרמ"א קודם שסיים הברכה (רמ"א א') ולמ"ב בשעה שמוזג ישפכנו מעט (מ"ב ה')	לסימן טוב (רמ"א א')	לא מעכב (רמ"א א')	לא מעכב (רמ"א א')
שופין מהכוס ומכבין בו הנר	לאחר שישתה מהכוס (מ"ב ו')	לסימן טוב ולא קודם שתיח מטעם הפסק ופגום שבין לכוס של ברכה (באה"ט ג' ד')	לא מעכב (רמ"א א')	לא מעכב (רמ"א א')
במי היין שנשפך	רוחצים בו ענינו (רמ"א א')	חיבוב מצוה (רמ"א א')	לא מעכב (רמ"א א')	לא מעכב (רמ"א א')
השתית הכוס	תהיה בישיבה (מ"ב ו')	דאין שותין מעומד (מ"ב ו')	יצא (מ"ב ו')	יצא (מ"ב ו')
לשתות מהכוס	לאנשים בלבד (מ"ב ו')	שנהגו הנשים לא לשתות ממנו (מ"ב ו')	עיקר שישתה רביעית כדי לכרך ברכה אחרונה (מ"ב ו')	עיקר שישתה רביעית כדי לכרך ברכה אחרונה (מ"ב ו')
ישתה מהכוס	כולו (רביעית) (מ"ב ו')	דמלא לגמיו יש ספק ברכה אחרונה (מ"ב ו')	מלא לגמיו יצא הברלה אבל ספק על ברכה אחרונה ועל פחות מהנ"ל לא יצא (מ"ב ו' ט')	מלא לגמיו יצא הברלה אבל ספק על ברכה אחרונה ועל פחות מהנ"ל לא יצא (מ"ב ו' ט')
על פת	אין מבדילין עליו (ש"ע ב')	דרך קידוש במקום סעודה יש לו שיכות לפת (מ"ב ז')	לא יצא (?)	לא יצא (?)
על שבר או שאר משקין שהם חמור מדינה כשיש לו יין	יבדיל על יין (רמ"א ב')	שיין קודם לכל משקין (מ"ב ח')	יצא בכל משקין שהם חמור מדינה חוץ ממים (ביה"ל ד"ה וה"ה)	יצא בכל משקין שהם חמור מדינה חוץ ממים (ביה"ל ד"ה וה"ה)
על שבר או על יין פגום	לרמ"א על היין וי"א לרמ"א ולמג"א על השכר אם היא חמור מדינה (מ"ב י"א)	לרמ"א יין עדיף, ל"א למג"א נפגם כקידוש שצריך לזהר (ש"ע א' מ"ב ב')	יצא בשניהם (מ"ב י"א ש"ע י"ג)	יצא בשניהם (מ"ב י"א ש"ע י"ג)
על מי רבש	רק במקום שהגלים לשתות (מ"ב ט')	שרק באותו מקום נקרא חמור מדינה (מ"ב ט')	במקום שאין רגלין לשתותן ברכתו לבטלה (מ"ב ט')	במקום שאין רגלין לשתותן ברכתו לבטלה (מ"ב ט')
על יין שרף	אין כדאי להבדיל עליו (מ"ב ט')	שקשה לשתות ממנו רביעית (מ"ב ט')	יכול להבדיל עליו וישתה עכ"פ מלא לגמיו (מ"ב ט')	יכול להבדיל עליו וישתה עכ"פ מלא לגמיו (מ"ב ט')
על מים	לא יבדיל עליו (ש"ע ב')	שלא חשוב (מ"ב י')	לא יצא (מ"ב ט')	לא יצא (מ"ב ט')
על קווא"ס ובארש"ט כשהם חמור מדינה	לא יבדיל עליו (מ"ב י')	שלא חשוב (מ"ב י')	לא יצא (מ"ב ט')	לא יצא (מ"ב ט')
על שבר מוציאו פסח	נוהגו להבדיל למי שחביב לו במקום שהחמור מדינה (רמ"א ב' באה"ט ח')	דהביב עליו (רמ"א ב')	אם אינו חמור מדינה אפילו שחביב אסור להבדיל עליו (מ"ב י"ב)	אם אינו חמור מדינה אפילו שחביב אסור להבדיל עליו (מ"ב י"ב)
מוצשי"ק שחל ביו"ט וש קידוש והברלה	יחפש אחר יין (מ"ב ט"ו)	ש"א אין מבדילין על הפת וי"א שאין מקדשין על שבר (מ"ב ט"ו)	י"א לקדש ולהבדיל על הפת וי"א לקדש ולהבדיל על השכר (ש"ע ב')	י"א לקדש ולהבדיל על הפת וי"א לקדש ולהבדיל על השכר (ש"ע ב')
אין לו על מה להבדיל כלל	י"א שיכול לאכול (ש"ע ג')	מאחר שהבדיל בתפילה (מ"ב י"ז באה"ט ט')	אין להורות להבדיל בלי כוס (מ"ב י"ז)	אין להורות להבדיל בלי כוס (מ"ב י"ז)
מצפה שיהיה לו למחר בבוקר על מה להבדיל	ימתין על למחר (מ"ב כ"א)	שלא יאכל קודם שיבדיל	אדם הלש מותר (מ"ב כ"א)	אדם הלש מותר (מ"ב כ"א)
מצפה שיהיה לו למחר בערב על מה להבדיל	אין מחויב להמתין (מ"ב י"ט)	שלא הטריחו עליו כ"ב (מ"ב י"ט)	אפשר אפילו יותר מהצות היום אינו מחויב להמתין (מ"ב י"ט)	אפשר אפילו יותר מהצות היום אינו מחויב להמתין (מ"ב י"ט)
מצפה שיהיה לו למחר בבוקר מוצשי"ק שחל ביו"ט	לא יאכל ימתין (מ"ב כ')	שלא לאכול בלי הברלה	אם יש לו פת יבדיל על הפת (מ"ב כ')	אם יש לו פת יבדיל על הפת (מ"ב כ')
יש לו רק כוס אחד למ"ד ברהמ"ז צריך כוס	יאכל ואח"כ יברך ברה"ז ויבדיל עליו (ש"ע ג')	לברך ברהמ"ז על כוס (ש"ע ג')	אם הבדיל קודם, למחר ימתין (ש"ע ג') ולמ"א אין צריך להמתין לאכול (ש"ע ג')	אם הבדיל קודם, למחר ימתין (ש"ע ג') ולמ"א אין צריך להמתין לאכול (ש"ע ג')
יש לו רק כוס אחד ומצפה שיהיה לו למחר למ"ד ברהמ"ז צריכה כוס	יבדיל עליו מוצשי"ק וימתין לאכול עד למחר למ"א יאכל ואח"כ יברך ויבדיל (מ"ב כ"ב ומחאה"ש)	דחביבה מצוה בשעתו ולמ"א אינו חייב להמתין בכוס של ברכה (מ"ב כ"ב, מ"א ט')	י"א לקדש ולהבדיל על הפת וי"א לקדש ולהבדיל על השכר (ש"ע ב')	י"א לקדש ולהבדיל על הפת וי"א לקדש ולהבדיל על השכר (ש"ע ב')
יש לו כוס אחד למ"ד ברהמ"ז	לא יאכל עד שיבדיל קודם (ש"ע ג')	שלא לאכול קודם הברלה (ש"ע ג')	אין להורות להבדיל בלי כוס (מ"ב י"ז)	אין להורות להבדיל בלי כוס (מ"ב י"ז)
יש לו כוס אחד יותר מרביעית	אם יש אחר שישתה מלא למגוין כדי למוזג לרביעית יין ראש לשתיה יבדיל ויאכל ויברך (ש"ע ג')	שהרי יוכל לקיים שניהם בזמניהם (ש"ע ג')	שאין לו השעור יעשה כדין הנ"ל כשיש לו רק כוס אחד (ש"ע ג')	שאין לו השעור יעשה כדין הנ"ל כשיש לו רק כוס אחד (ש"ע ג')
ידו משנת לקנות או להברלה	יקנה להברלה (ש"ע ד')	דקידוש אפשר בפת (ש"ע ד')	אין להבדיל על פת (ש"ע ד')	אין להבדיל על פת (ש"ע ד')
ידו משנת לקנות שמן לחנוכה או יין להברלה	יקנה לנר חנוכה (ש"ע ה')	דפרסומי ניסא, והברלה אפשר בתפילה (מ"ב כ"ז)	יבדיל על היין	יבדיל על היין
אומר הברלה	למחר מיושב כשמוציא אחרים ולרמ"א מעומד (ש"ע ומ"ב כ"ז)	למח' לצאת צריך קביעות לרמ"א מליון המלך מעומד ומהני הקביעות לברכת היין (מ"ב כ"ז)	אם אומר בעמידה צריך להזהיר השומעין שלא יהיו מפזרים והולכים (רע"א מ"ב מ"ז)	אם אומר בעמידה צריך להזהיר השומעין שלא יהיו מפזרים והולכים (רע"א מ"ב מ"ז)
אומר הברלה ביקנה"ו	טוב לברך מיושב לכו"ע (מ"ב כ"ח)	בקידוש במקום סעודה וכדי לצאת צריך קבוע (רע"א מ"ב מ"ז)	יצא אפילו לא אחוה כלל (ר"ו מ"ב י"ז)	יצא אפילו לא אחוה כלל (ר"ו מ"ב י"ז)
אוחז הכוס והבשמים	ביד ימין כשמברך (ש"ע ו')	כדי לכיין לבו וימין שחשובה (ר"ו מ"ב י"ז י"ח)	יצא (מ"ב ל')	יצא (מ"ב ל')
אוחז הכוס יין	לא יניח מידו כשמברך על הבשמים (מ"ב ל')	שכל ברכות הברלה לכתחילה על הכוס (מ"ב ל')	שכנתכון לצאת ואין לו מי להוציא לא יבדיל בבית (ש"ע ז')	שכנתכון לצאת ואין לו מי להוציא לא יבדיל בבית (ש"ע ז')
שמע הברלה בביהכ"נ	האידינא יבדיל בביתו (מ"ב ל"ג)	שמהסתם מכוונים לא לצאת מביהכ"נ (מ"ב ל"ג)	יצא (מ"ב כ"ז)	יצא (מ"ב כ"ז)
להתכוון לצאת	ברכת היין וברכת הברלה (מ"ב ל"ג)	שברכת היין ג"כ חלק מהברלה (מ"ב ל"ג)	יצא כשנתכוון רק בברכת הברלה שהעיקר יכולים להבדיל לעצמן (מ"ב ל"ה)	יצא כשנתכוון רק בברכת הברלה שהעיקר יכולים להבדיל לעצמן (מ"ב ל"ה)
נשים	ישתדלו לצאת משמיעה (רמ"א ח')	לרמ"א י"א שהם פטורות ולמ"א שאין שותין לכתחילה מהיין (מ"ב ל"ה)	יבדיל הנשים לעצמן (מ"ב ל"ה ל"ו)	יבדיל הנשים לעצמן (מ"ב ל"ה ל"ו)
כשכבר הבדיל להבדיל לנשים	לא יבדיל לנשים לבד (מ"ב ל"ו)	ש"א שברכתו לבטלה (מ"ב ל"ו)	אם יודעים יבדילו לעצמן וי"א יוכלו להוציאם ובאין יודעים יבדיל להם (מ"ב ל"ב ל"ז, רע"א מ"ב כ')	אם יודעים יבדילו לעצמן וי"א יוכלו להוציאם ובאין יודעים יבדיל להם (מ"ב ל"ב ל"ז, רע"א מ"ב כ')
שכבר הבדיל להבדיל לאנשים או לקטן שהגיע לחנוכה	אם יודעים יבדילו לעצמן וי"א יוכלו להוציאם ובאין יודעים יבדיל להם (מ"ב ל"ב ל"ז, רע"א מ"ב כ')	דברכת המצות אע"פ שיצא מוציא (ס' רע"ג ד')	הקדושים מחדש להפרימ"ת יתן לשתות לאחר ולהבהיל לא יבדיל עליו (ביה"ל ד"ה אס')	הקדושים מחדש להפרימ"ת יתן לשתות לאחר ולהבהיל לא יבדיל עליו (ביה"ל ד"ה אס')
על השכר שנעשה מחדש	על השכר שנעשה מחדש	שאינו יכול לשתות מעצמו (ביה"ל אס')	הומרא ולא בתורת איסור (ביה"ל ד"ה אס')	הומרא ולא בתורת איסור (ביה"ל ד"ה אס')

איזה ברכה מברכין על הבשמים במוצ"ש?

מברך על הבשמים אם יש לו, ואם אין לו א"צ לחזור אחריהם. והברכה הוא בורא מיני בשמים על איזה מין שהוא, אף שבחול צריך לברך על כל מין כברכתו, ומ"מ לכתחלה טוב יותר שיקח לבשמים דבר שברכתו בורא מיני בשמים כגון פיזים או נעגלע"ך. מותר לברך במ"ב על פלפלין שקורין ענגילש"ע פעפע"ר, אבל בסתם פלפלין יש דעות בין הפוסקים והוי ספק ברכה וכן זנגביל. אף מי שמתענה בשבת צריך לברך על הבשמים במוצ"ש, משא"כ ביה"כ אף כשחל בשבת אין צריך לברך במוצאי יוה"כ.

בשמים של ביהכ"ס ומתים וגוים האם מברכין עליהם?

אין מברכין על בשמים של בית הכסא, ולא על של מתים, ודוקא הנתונים למעלה ממסתו של מת אבל נתונים לפני מטתו מברכין, ולא על בשמים שבמסיבות עכו"ם שמסובין לאכילה לסעודה, אבל אם לא היו מסובין כלל מותר לברך על בשמים שלהן, ומ"מ טוב לכתחלה לחוש ואין לברך עליהן, אם לא במקום שנראה שאין עומד לע"ג, כגון שהוא תגר שדרכו למכור אותם לאנשים הרבה, או שדרכו לשום הבשמים לתבשיל שלו. שקים מלאים בשמים שמשמים העובדי כוכבים תוך קנקני היין אע"פ שיותר להריח בהם אין מבדילין עליהם. אין מברכין על ריח שבכלי שנבלע בו ע"י הבשמים שהיו בו מקודם, ואם רואה שבשולי הכלי יש אבק משיורי הבשמים כמו שרגילות בתיבות שמושימין בהם בשמים מותר לברך.

האם יכולין לברך על ההדס של הלולב?

נהגו לברך על ההדס של לולב כל היכא שיש בו עוד ריח קצת, ודוקא בשאר ימות השנה ולא בסוכות הדוקצה למצותו, וי"א דאין לברך על הדס היבש דאינו מריח רק על שאר בשמים, ויש להניח גם הדס עם הבשמים דאו עושין ככ"ע. ואם אין לו יכול לברך גם על עשבים שיש להם ריח טוב. ולהלכה יכול לברך במ"ב גם על הבשמים שהיו מונחים בבית לצורך תבשיל כיון שננטלן עתה בידו להריח בהן, מ"מ למצוה מן המובחר ייחד אותם מתחלה לשם ריח מצוה, וכך נוהגין רוב העולם שמיחדין כלי לזה וקורין אותו הדס.

האם צריך לברך בעצמו ב"מ בשמים ומאורי האש?

מי שאינו מריח אינו מברך על הבשמים, אא"כ נתכוין להוציא בני ביתו הקטנים שהגיעו לחינוך, או להוציא מי שאינו יודע, וצריכין שיריחו תיכף אחר ברכתו. וי"א דדוקא להוציא ב"ב הקטנים הוא דשרי אבל לא להוציא מי שאינו יודע, וה"ה מי שהבדיל כבר ויש לו חוש הריח ובירך על הבשמים, ובא להבדיל פעם אחרת בשביל אחרים יריח עוד בעצמו פעם אחרת כדי שיוכל עוד הפעם לברך

במ"ב.

האם מותר לברך על הנר בשעת ברכת המבדיל?

מה שנוהגין איזה אנשים שאין רוצין לצאת בברכת הנר והבשמים שאומר המבדיל, ומברכין אותן לעצמן בשעה שאומר המברך ברכת המבדיל, שלא כדין הם עושין, דצריכין להטות אזנם ולשמוע ברכת ההבדלה ולא לברך אז ברכה אחרת, ולבד כ"ז מצוה יותר לצאת כולם כברכתו, אם לא שהוא רחוק אז מן האור ולא יוכל להשתמש לאורה דאינו יוצא אז בברכת המברך, ובאופן זה לא יכוין לצאת בברכת הנר אלא יאחר אותה לאחד הבדלה כשיהיה סמוך אצל האש.

האם אש מעכב להבדלה?

מברך על הנר בורא מאורי האש, ואם אמר מאור האש לא יצא אפילו בדיעבד, ואם אמר ברא מאורי האש לשון עבר יצא. ודוקא אם יש לו, וא"צ לחזור אחריו ויוכל לברך על הכוס אפילו בלא נר, ומתי שיודמן לו אח"כ שיראה אש ויהנה לאור יברך בורא מאורי האש, ואך דוקא בליל מוצ"ש ולא יותר. וה"מ במוצאי שבת, אבל במוצאי יוה"כ י"א שמחזיר אחריו. מי שאין לו כוס להבדיל כשרואה האש מברך עליו וכן הבשמים, ואם משער שיודמן לו כוס בלילה ורוצה ללמוד קודם שיבוא לידו הכוס, לא יברך עתה על הנר וטוב יותר שיסדרם על הכוס. ונוהגין העולם לאמר ויתן לך אצל הנר קודם שמבדילין.

איזה נרות כשרים להבדלה?

מצוה מן המובחר לברך על אבוקה, וטוב להדר שיהיה של שעוה. ולא יקח עצי דמשחן, והיינו אותן שנשמע מהן ריח רע של זפת ואין זה מן המובחר, אבל לא גריע משאר נר שאינו אבוקה, ואם אין לו נר אחר יכול לברך עליו. וי"א שאם אין לו אבוקה צריך להדליק נר אחר לצורך הבדלה חוץ מהנר המיוחד להאיר בבית, ודוקא באופן שאינו יכול לקרב את הנר הזה לנר שבביתו, דאל"ה הרי יכול לקיים מצות אבוקה, וכ"ז הוא רק למצוה בעלמא ולא לעיכובא.

נר עם שתי פיות האם נקרא אבוקה?

נר שיש לו שתי פתילות מיקרי אבוקה, ובנר שלנו אם מונח שם כמה פתילות הוי כמו פתילה עבה ואינה חשובה אבוקה, אך אם מפריד ביניהם שעוה או חלב, כגון מה שעושין משעוה שהנרות קלועים יחד או שמדביק יחד שתי נרות להדרי בעת הברכה זהו ג"כ חשיב אבוקה, ויראה שיגיעו המאורות להדרי. ויש למנוע לכתחלה מליקח את העששית של זכוכית ושקורין לאמפן בשביל אבוקה.

הנר הנקרא יקנה"ז שיש בתוכו ב' פתילות האם הוא כשר להבדלה? **הגוי** בעצמך...

כל הזכויות שמורות
המחיר למוסדות מלידות
עם משנה ברורה

זכות הלימוד

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רצז סעיף א
עד סימן רחצ סעיף ג

י"ח כסלו

מוחזור שינתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusaDyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגילת המפעל

אך אם מפריד ביניהם
שעוה או חלב כגון
מה שעושין משעוה
שהנרות קלועים יחד

מ"ב ס"ק ח'
ובנר שלנו אם מונח שם כמה
פתילות הוי כמו פתילה
עבה ואינה חשובה אבוקה

מ"ב ס"ק ח'
ונר שיש לו ב' פתילות. סתם נר
שבגמרא ופוסקים היינו נר של שמן
וקמ"ל דכיון שאורותיהן מגיעין זה
לזה למעלה הוי אבוקה

סימן רח"צ - שו"ע סעיף ב'
מצוה מן המבחר לברך על אבוקה

או שמדביק יחד שתי נרות
להדרי בעת הברכה זהו ג"כ
חשיב אבוקה ומשמע מדברי
המ"א שיראה שיגיעו המאורות
להדרי דאו חשיב אבוקה:

מ"ב ס"ק י"א
ויש נוהגין לפשוט
אח"כ הדי' אצבעות
ולראות מאחריהם
על הצפרנים

לכפוף האצבעות לתוך היד
כפות הידים
ובצפרנים

סימן רח"צ - שו"ע סעיף ג'
נוהגים להסתכל בכפות הידים
ובצפרנים...
ויש לכפוף האצבעות לתוך
היד שאז רואה בצפרנים עם
הכפות בבת אחת ולא יראה
פני האצבעות שבפנים

מ"ב ס"ק י'
לכפוף האצבעות. היינו הדי'
אצבעות על גב האגודל:

אספקלריא

פנס

שו"ע סעיף ט"ו
נר... בתוך פנס פי' כלי שנותן בו הנר
שלא תכבה או בתוך אספקלריא

מ"ב ס"ק ל"ז
שהיתה טמונה... שאינו רואה השלהבת ולא נשתמש לאורה
וכן פנס כה"ג והדר מוסיף אספקלריא דאע"פ שהוא רואה
את האור דרך האספקלריא מ"מ לא מקרי זה ראייה ממש
לענין ברכת במ"ה דבעינן שיהיה האור מגולה והמ"א ושאר
אחרונים כתבו דדוקא בפנס שהיא של ברזל אף שיש בה נקבים
אין רואה השלהבת להדיא אבל באספקלריא של זכוכית מקרי
רואה השלהבת ויכול לברך עליה כשהיא בסמוך לו שיוכל
להשתמש לאורה

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רחצ סעיף ג
עד סימן רצט סעיף א

י"ט כסלו

מוחזור שינתיים

חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusaDyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגילת המפעל

על מה מסתכלים כשמברכים מאורי האש?

נוהגים להסתכל בכפות הידים ובצפרנים. ויש לראות בצפרני יד ימין ולאחוז הכוס ביד שמאל, ויש לכפוף הדי' אצבעות על גב האגודל לתוך היד, ויש נוהגין לפשוט אח"כ הדי' אצבעות ולראות מאחריהם על הצפרנים.

כמה קרוב צריך להיות להאש?

אין מברכין על הנר עד שיארתו לאורו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר בין מטבע מדינה זו למטבע מדינה אחרת, ואפילו אם הוא עומד חוץ לבית כל שהאור גדול שיוכל להכיר במקום שעומד מקרי נהנה לאורה ויכול לברך. ואם יוצא בברכת הבדלה מאחרים ורוצה לצאת גם בברכת במ"ה יקרב עצמו אצל האש כשיעור זה כדי שיהיה יוכל לצאת גם בברכת במ"ה.

באיזה אופן מותר לברך על נר שהודלק בשבת?

אין מברכין על הנר שלא שבת ממלאכת עבירה שהודלק באיסור בשבת, ואפילו רק בבין השמשות, ואפילו בדיעבד לא יצא, וצריך לחזור ולברך בפה"ג, לאפוקי אור שהודלק לחיה ולחולה אם אין בהם סכנה דוקא ע"י א"י, אבל ע"י ישראל כיון שאסור לו להדליק בשבילם מקרי שלא שבת ממלאכת עבירה, אבל כשיש בהם סכנה אפילו ע"י ישראל וכ"ש ע"י א"י, ואין חילוק בין אם הדליק ההחולה ממדורת ישראל או ממדורה של עצמו, אבל אם הדליקו נכרי בשבת אפילו לצורך עצמו כיון שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לא שבת ממלאכת עבירה מיקרי, ואפילו אם אין אנו יודעין תלינן שמסתמא הדליקו בשבת.

האם מברכין על נר של ע"ז?

אין מברכין על אור של עבודת אלילים ואפילו אם לא הודלק רק במו"ש, ודוקא כשהשלהבת קשורה בנר או בגחלת של ע"ג, אבל אם ישראל הדליק נר מנר של ע"ג שרי לברך עליה, דאין כאן ממשו של איסור רק השלהבת לחוד והשלהבת אין בו ממש, ומ"מ לכתחלה אסור לישראל להדליק נרו מנר של עבו"ג אלא דאם הדליק רשאי לברך עליה.

אש של עכו"ם מהו לברך עליו במוצ"ש?

עכו"ם שהדליק במו"ש מישראל או ישראל מעכו"ם אפילו אם הא"י הדליק הנר שלו בשבת מברכין עליו, ואפילו אם הא"י הדליק הנר שלו במסיבה, ולכתחלה אסור להדליק מנר של מסיבת א"י, ודוקא שלא הדליק הא"י הנר במסיבת א"י אחרים דאז אסור לברך על

הנר. אבל עכו"ם שהדליק מעכו"ם אין מברכין עליו, ובדיעבד יצא בזה וא"צ לחזור ולברך, ודוקא בא"י שהדליק מא"י, אבל הנר ראשון שהודלק בשבת אין לחלק בין עמוד ראשון לעמוד שני אפילו לענין דיעבד. אם הוציא הא"י אש מעצים ואבנים במו"ש מותר לברך בורא מאורי האש על אותו האש, אבל אם הדליק הא"י נר מזה האש יש להחמיר. ובמוצאי יוה"כ אין מברכין על נר שהדליק ישראל מעובד כוכבים.

האם מברכין על נר בהכ"נ?

נר בהכ"נ אם יש שם אדם חשוב מברכין עליו, ואם לאו אין מברכין עליו, וי"א בהיפך, וכן כשמדליק נר בביתו לכבוד אדם חשוב שבא אליו אין מברכין עליו, מיהו אם יכבנו ויחזור וידליקנו לצורך הבדלה ודאי שרי לכו"ע בכל ענין. ואם יש שמש שאוכל שם מברכין עליו, והוא שלא תהא לבנה זורחת שם, ודוקא שאוכל בבית הסמוך לבהכ"נ והחלונות פתוחים לו דבבהכ"נ אסור לאכול. ונר של בהמ"ד שבימינו תלוי לפי המקום אם לומדים שם ומדליקין בשביל זה הרי נעשה להאיר. ונוהגין להדליק בבהכ"נ נר מיוחד כדי להבדיל עליו.

האם מברכין על נר העמוד ונר יארצייט וכדו'?

האידינא אין מברכין כלל על נר של בהכ"נ, ודוקא אותן שדולקין לפני העמוד שהם רק לכבוד, אבל אותן שלוקחין כ"א בידו להאיר מברכין, ויש נכשלין בזה שלוקחין מנרות של העמוד על הבדלה ואין נכון לעשות כן, ואולי כשרוצה לצרף מהן לאבוקה אין להקפיד. ועל נר יארצייט ועל נר שמדליקין לכבוד החתן אין לברך. ונר שהוא עשוי לכבוד ולהאיר אין לברך עליו אכן ברש"י משמע שאין סובר כן, ובנר שנדלק בתחלה לכבוד ולבסוף משתמש בו להאיר לבד יש לצדד דיכול לברך ומ"מ למעשה צ"ע, וטוב שיכבנה ויחזור וידליקנה.

נר המונח באיזה דבר המפסיק האם מברכין עליו?

נר בתוך חיקו או בתוך פנס או בתוך אספקלריא, רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת, אין מברכין עליה עד שיהא רואה את השלהבת ומשתמש לאורה. וי"א דדוקא בפנס שהיא של ברזל אף שיש בה נקבים אין רואה השלהבת להדיא, אבל באספקלריא של זכוכית יכול לברך עליה כשהיא בסמוך לו שיוכל להשתמש לאורה, ויש חולקין, ואין לכתחלה להקל בזה, ואף שאין בנו כח למחות ביד המקלין בזה דיש להן על מי שיסמוכו, מ"מ לכתחלה בודאי נכון להחמיר בזה, שיקח בעת הברכה הזכוכית מלמעלה, דלדעת האוסרין למעלה יש בזה חשש ברכה לבטלה.

הגות בביהמ"ד גדול והרבה יוצאים מהמבדיל האם די שיכנו הלעקטע"ר שכולם יוכלו לברך על הנר? בעצמך...

Sponsored By: **DollarPhone**

זכות הלימוד

כל הזכויות שמורות
הסדר לוחשיקס מל ירוש
© מהדורה השנייה

האם אסור לעשות מלאכה בחנוכה?

בכ"ה בכסליו מתחילין שמונת ימי חנוכה, ואסורים בהספד ותענית, אבל מותרין בעשיית מלאכה, ונוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות בביתו והוא כחצי שעה, ויש מי שאומר שאין להקל להם, ויש מקומות שגם האנשים מחמירים בזה. ובמקום שנהגו איסור מלעשות מלאכה כל היום יש למחות בידם. נוהגין העניים לסבב בחנוכה על הפתחים.

האם יש ענין לעשות סעודות בחנוכה?

ריבוי הסעודות שמרבית בהם הם סעודות הרשות שלא קבעום למשתה ושמחה, וי"א שיש קצת מצוה ברבוי הסעודות, ונוהגין לומר זמירות ותשבחות ואז הוי סעודת מצוה. וה"ה בנישואי בת ת"ח לע"ה אם אומרים שירות הוי סעודת מצוה. וכל שעושה כדי ליתן שבח למקום או לפרסם הנס או המצוה הכל סעודת מצוה. וראוי שהשמחה תהא מעורבת ובלילה בשמחת תורה ואל תבטל מקביעותך, והשומר נפשו ירחק משחוק הקרטיין. יש אומרים שיש לאכול גבינה בחנוכה לפי שהנס נעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב.

האם מותר להספיד ולהתאבל בחנוכה?

אין מספידין בהם אלא לחכם בפניו. ואין מתענין יום שמת בו אב או אם, ואם עבר והתענה צריך למיתב תענית לתעניתה אחר חנוכה. א"א צדוק הדין ביום שא"א בו תחנון, אבל לפנייהם ולאחרייהם אין להחמיר, ואף אם נחמיר בהספד לפנייהם וממילא גם צדוק הדין אין לומר, עכ"פ לאחרייהם בודאי אין להחמיר. אבלות לכו"ע נוהג בחנוכה. אונן פטור מנר חנוכה ואשתו תדליק, ואם אין אשתו עמו והוא יחידי בבית ידליק הנרות לפרסומי ניסא ובלא ברכה. חרש שאינו שומע והוא מדבר חייב בנר חנוכה.

עני שאין לו נרות חנוכה מה יעשה?

צריך לזוהר מאד בהדלקת נרות חנוכה, ואפילו עני

המתפרנס מן הצדקה שואל על הפתחים או מוכר כסותו או משכיר עצמו ולוקח שמן להדליק, אבל אינו מחוייב בכל זה רק בשביל נר אחד בכל לילה. והגבאים מחוייבים ליתן לו נרות להדליק, מיהו אם לא נתנו לו צריך לעשות כמו שכתוב בשו"ע, מיהו אין צריכין ליתן לו כ"א נר אחד בכל לילה דהיינו נר איש וביתו.

כמה נרות מדליקין בכל לילה?

בלילה הראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבליל האחרון יהיו שמונה, והמנהג דכל אחד מבני הבית מדליק, ומוסיף והולך נר א' בכל לילה, ואם אין ידם משגת כ"כ ידליקו נר אחד בכל לילה לבד מאשתו, ויזוהרו ליתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין בעת שניתוסף הנרות, ולהמ"א אפילו בלילה הראשונה יש לזוהר בזה משום לא פלוג. ואם אין ידו משגת רק לנר אחד בכל לילה לו ולביתו יצא.

אין לו מספיק נרות לכל הלילות מה יעשה?

אם יש לו ט' נרות ידליק בליל שני שתי נרות, ואם יש לו י' נרות אעפ"כ לא ידליק רק בליל ב' ב', ובליל ג' לא ידליק שתיים רק אחת. ומי שאין לו שמן הרבה יתן באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם שאם יעשה לכולם בשוה לא ידליק אפילו אחד כשיעור.

אין לו מספיק שמן לכל הלילות מה יעשה?

אם יש לו שמן בצמצום על כל השמנה ימים ולחבירו אין לו כלום, מוטב שידליק בכל לילה אחד ויתן גם לחבירו, ודוקא כשחבירו אינו מב"ב או שאינו סמוך על שולחנו, אבל אם הוא מב"ב מוטב שיהיה הוא מהמהדרין. ואם השמן הוא ביוקר מוטב להדליק בנרות שעוה ולהיות מוסיף והולך ממה שידליק בשמן זית נר א' בכל לילה לבד. ובלילה הראשונה יראה עכ"פ להדליק בשמן זית אע"ג דלא"כ לא יוכל לקיים להיות כמהדרין מן המהדרין בשאר לילות לא דחינו מצוה החביבה בשעתה ממה שעיי"ו לא יוכל אח"כ לקיים מצוה מן המובחר יותר.

איזה מלאכות אין לעשות בחצי שעה שהנרות דולקות?

הגב
בעצמך...

לימודי שלחן ערוך אורח
עם משנה בחרה

כל הזכויות שמורות
המחיר למוסדות מלידות
© התחלת המעגל

Sponsored By: DollarPhone

זכות הלימוד

אין מזווה בפתח מניחו מימין. ואם הניחו בדלת עצמו יניחנו מחציו של כניסה לצד שמאל, ויכול להניח בכל שטח אותו החצי, ולמעשה ראוי להחמיר להניח הנרות בצד השמאל בקצה האחרון סמוך לכותל, ואין נ"מ בכל זה בין שהדלת נפתחת לצד המזווה ומקום הציור שהדלת סובב שם הוא בצד השני או להיפוך. ואף במדליק בפנים המנהג להדליק בטפח הסמוך לפתח, ומ"מ אם יש לו חלון הסמוך לר"ה נכון יותר שיניחנו שם אם לא במקום דשכיחא הזיקא עי"ז, אכן אם החלון גבוה מקרקע ר"ה למעלה מעשרים אמה ואין היכר לבני ר"ה אז טוב יותר להניח בפתח.

אימתי צריך להדליק שמש?

צריך נר אחר להשתמש לאורו, ואפילו אם לא ירצה כלל להשתמש לאורו. ודוקא במניחה על שולחנו אבל כל שמניחה סמוך לפתח אי"צ לנר אחרת אפי"פ שעומד לו לשם הואיל ואינו בא להשתמש לאורה לאיזה תשמיש. אכן מנהג העולם וכן מנהג רבותינו דבכל נר חנוכה המודלקת בתוך הבית צריך נר אחרת אפילו לא היה צריך לתשמיש, ואפילו מי שאין לו אלא נר אחד מ"מ ידליק את הנר ויברך עליה, ומ"מ לכתחלה בודאי יזהר שלא להשתמש לפניה. ואם יש מדורה א"צ נר אחר, ואם הוא אדם חשוב שאין דרכו להשתמש לאור המדורה צריך נר אחר.

באיזה מקום מעמידין המנורה בביהכ"נ?

בבה"כ מניחו בכותל דרום או על השולחן שעומד אצל כותל דרום ומסדרן ממזרח למערב, והמדליק עומד אחריו לדרום ופניו לצפון, ומתחיל מימינו שהוא הנר הסמוך לארון הקודש, ושוב מוסיף והולך ומתחיל מהשמאלי ופונה לימינו, ויש מקומות שנהגו לסדר הנרות מצפון לדרום ואין למחות בס.

מי מברך בביהכ"נ?

מברכין הברכות בבית הכנסת, ואין אדם יוצא בנרות של ביהכ"נ, וצריך לחזור ולהדליק בביתו, ואפילו הש"ץ שצריך בביהכ"נ צריך לחזור ולהדליק בביתו, ומ"מ לא יחזור לומר בביתו ברכת שהחיינו אם לא שמדליק להוציא אשתו וב"ב. ויש מסתפקים אם אורח מדליק בנרות בבה"כ שא"צ לחזור ולהדליק באכסניא.

האם אבל מתפלל ומדליק בביהכ"נ בחנוכה?

אם אבל מתפלל בערב חנוכה מדליק אדם אחר הנרות משום שהחיינו אבל שאר ערבית דחנוכה דאין מברכין שהחיינו יכול האבל להדליק נר חנוכה ובביתו יכול לברך שהחיינו. ומתפלל האבל בחנוכה מנחה ומעריב. ובט"ז באב ושבת ול"ג בעומר דלית הלל האבל מתפלל שחרית ג"כ. ובחוגה"מ אין להאבל להתפלל מנחה ומעריב. ואבל נקרא בכל זה י"ב חדש על אביו ואמו ושלשים על שאר קרובים.

אימתי מדליקין בביהכ"נ?

נוהגין להדליק בבהכ"נ בין מנחה למעריב ואף בערב שבת, אכן אם העולם מתאחרין לבוא וטרם שיבוא מניין לביהכ"נ יתקדש היום, לא ימתין כלל אלא יברך וידליק מיד אפילו קודם מנחה, וה"ה בחול אפילו אין מניין כשמברך אחר מנחה יכול לברך, וי"א דבעינן דוקא שיהיו עשרה בשעת הדלקה אמנם אם השעה דחוקה אין לבטל ההדלקה אלא ידליק בלא ברכה, והמדליק בברכה יש לו על מי לסמוך, ואם בנקל לו להשיג מנין בשעת ברכה מה טוב. ואם רוצים למהר להתפלל לאחר שברך הש"צ והדליק אחד מהן יוכל השמש להדליק הנשארים והש"צ יתפלל. וה"ה בביתו כשמזדמן לו איזה דבר נחוץ לאחר שהדליק אחד מהן יוכל אחר להשלים בשבילו את שארי הנרות, ודוקא באופן זה אבל בלא"ה טוב יותר שיגמור בעצמו המצוה שהתחיל בה.

נר עם ב' פיות האם כשר להדליק בו?

נר שיש לו שתי פיות עולה לו בשביל שנים, ולדידן דמוסיפין בכל לילה נר אחד לכל אחד מן הבית וצריך כ"א להדליק נרותיו במקום מיוחד לא ידליקו שני אנשים בנר אחד, ואפילו בלילה הראשונה יש לזהר בזה, וי"א הבלילה הראשונה יש להקל ובשעת הדחק יש לסמוך ע"ז. ולאיש אחד מליל ראשון ואילך עולה בשביל שנים. ודוקא נר אחד שיש לו רק שני פיות, אבל במנורת שלנו שיש להן ח' פיות מותר להדליק שני בני אדם זה בקצה זה וזה בקצה זה.

קערה עם כמה פתילות האם כשר להדליק בו?

מילא קערה שמן והקיפה פתילות אם כפה עליה כלי כל פתילה עולה בשביל נר אחד, וה"ה כשהקיף נרות בעיגול עד שע"ז יוכל להתחבר הלהב ג"כ דינא הכי. ודוקא כשכפה ואח"כ הדליק אבל אם הדליק ואח"כ כפה צריך לכבות ולכסות בכלי ולחזור ולהדליק, לא כפה עליה כלי אפי" לנר אחד אינו עולה.

באיזה אופן יעמיד הנרות?

יש לזהר להעמיד הנרות בשורה בשוה ולא בעגול ואפי" לעשות אחד נכנס ואחד יוצא ג"כ אינו כדאי. ומותר להדליק בפמוטות מאחר שכל נר מובדל מחבירו, ומ"מ אין זה הידור לנר חנוכה. ואם יש הפסק מחיצה בין נר לנר וכרחב אצבע ביניהן מותר ואפילו לא כפה עליה כלי. וה"ה כשמדביק נרות שעוה בכותל יראה שיהיו מרווח אחד מחבירו עכ"פ כשיעור אצבע. ויזהרו כשעושים נרות אפי" בשעוה שאין לדבקן ביחד ולהדליקן אפילו להדביק שנים ביחד אסור, כשמדביקן אותן אחר הדלקתן עד שע"ז מתחממות ונפלות, ואפי" בנרות של שבת וי"ט יזהרו שלא לעשות כן.

באיזה גובה מעמידין המנורה?

לכתחלה מניחו למעלה מג' טפחים ובדיעבד יצא אף למטה, ומצוה להניחו למטה מ' טפחים, ואם הניחו למעלה מ"ט יצא, אבל אם מניחו למעלה מ' אמה לא יצא, וצריך לחזור ולברך בין אם מדליק מבחוץ ובין אם מדליק בבית, ואף בנרות שעוה ארוכים כל שמקום הלהב הוא למעלה מ' אמה פסולה. ואפי" לקחה כך דלוק והניחה למטה מ' לא יצא אבל אם הדליקה למטה מ' ונטלה משם והניחה במקום אחר תוך כ' יוצא. ואם דר בעליה מניחה בחלון שהוא לצד ר"ה אפילו אם החלון גבוה יותר מ"ט מקרקעית העליה, ועדיף טפי להניח בחלון הסמוך לר"ה אף שהיא למעלה מ"ט מלהניח בטפח הסמוך לפתח אף שהוא יכול להניח למטה מ"ט. ואם יש לו שתי חלונות אחד למעלה מ"ט ואחד למטה מ"ט יניחנה בחלון שהיא למטה מ"ט. ובנרות ביהכ"נ המנהג שהמנורה במקום גבוה.

באיזה פתח מעמידין המנורה?

נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לרשות הרבים מבחוץ, אם הבית פתוח לר"ה מניחו על פתחו, ואם יש חצר לפני הבית מניחו על פתח החצר, ואם היה דר בעליה שאין לו פתח פתוח לר"ה, וגם אין לו פתח פתוח לחצר אלא פתוחה הוא לבית, מניחו בחלון הסמוך לר"ה, דאם היה פתח העליה פתוח לחצר היה מניחה על פתח החצר שהוא פתוח לר"ה ואם היה פתח העליה פתוח לר"ה היה מניחה על הפתח. ובשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו.

באיזה מקום מעמידין המנורה?

מצוה להניחו בטפח הסמוך לפתח משמאל בין על פתח הבית או על פתח החצר, ובדיעבד אם הניח נר חנוכה מימין יצא. ואם

הגוי בעצמך... דלת שאינו מחויב במזווה באיזה צד ידליק?

כל הזכויות שמורות
החומר לשימוש מלבד יומון
© מהדורת המשל

זכות הלימוד

לימודי שולחן ערוך אורח
עם משנה ברורה

דפי שיעורים ושיבלאות

משנה ברורה

מן סימן תרע סעיף א
עד סימן תרעא סעיף ח

#1 כ' כסלו

מחזור שינתיים חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי ישות
© מהגות המפעל

מ"ב ס"ק י"ב
אבל במנורת שלנו
שיש להן ח' פיות מותר
להדליק שני בני אדם זה
בקצה זה וזה בקצה זה
שהרי רואין
שהדליקו שנים

סימן תרע"א - שו"ע סעיף ג
נר שיש לו שתי פיות עולה לו בשביל שנים

מ"ב ס"ק י"א
דאע"פ שמבנים אינן מובדלין הפחילות
כלל זה מזה מ"מ כיון שבמקום הנחתן בפה
מינכר שהם שנים נחשבות כשתים

מ"ב ס"ק ט"ז
ואם יש הפסק מחיצה בין נר לנר
וכרחב אצבע ביניהן מותר ואפילו לא
כפה עליה כלי

כפה עליה כלי

שו"ע סעיף ד
מילא קערה שמן והקיפה פתילות, אם כפה עליה
כלי כל פתילה עולה בשביל נר אחד; לא כפה
עליה כלי, אפי' לנר אחד אינו עולה לפי שהוא כמדורה

שו"ע סעיף ד
ויזהרו כשעושים נרות, אפי
בשעה שאין לדרבן ביחד
ולהדליקן, דהוי כמדורה

מ"ב ס"ק י"ח
וה"ה כשמדבקינן נרות שעה
בכתל יראה שיהיו מרוח אחד
מחברו עכ"פ כשעור אצבע.

שו"ע סעיף ד
ומותר להדליק בפמותות שקורין
לאמפ"א מאחר שכל נר מובדל
הרבה מחבירו

מ"ב ס"ק י"ז
בפמותות. של נחושת העשוין
קנים קנים יוצאין סביבות בעיגול
שהקנים חלולין ומחיצת כל קנה
מפסיק בינו לבין חבירו

שו"ע סעיף ד
ולכן יש לזהר להעמיד הנרות בשורה
בשורה ולא בעגול דהוי כמדורה

מ"ב ס"ק ט"ו
היינו שלעשות אחד נכנס ואחד
יוצא ג"כ אינו כדאי שלא יבוא
לעשות בעיגול

שו"ע סעיף ז'
ואם הניחו בדלת עצמו יניחנו מחציו של כניסה לצד שמאל.

מ"ב ס"ק ל"ו
היינו מקום הדלת שנכנס משם לתוך הבית יחלקנו
לשנים ובחצי הנוטה לצד שמאל [שהוא נגד המזוזה
שהמזוזה בימין] שם יניחנו ומשמע מזה דיכול
להניח בכל שטח אותו החצי ועיין בט"ז שדעתו
דלמעשה ראוי להחמיר להניח הנרות בצד השמאל
בקצה האחרון סמוך לכותל

הציו של כניסה לצד שמאל

שו"ע סעיף ה'
נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך
לרשות הרבים מבחוץ

שו"ע סעיף ז'
מצוה להניחו בטפח הסמוך לפתח
משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין
ונר חנוכה משמאל;

מ"ב ס"ק מ"ב
ודע דיש מהראשונים דס"ל דאף דהמנורה
היתה עומדת בדרום מ"מ נרותיה היו
מסודרין מצפון לדרום וממילא לרידהו גם
נרות חנוכה יש לסדר באופן זה

שו"ע סעיף ז
ובבב"כ מניחו בכותל דרום

מ"ב ס"ק מ"ב
זהו ג"כ בעין מנורה דהנרות היו
מסודרין במקדש בין מזרח למערב
כן יסדר ג"כ נרות חנוכה

מ"ב ס"ק מ"ג
והמדליק עומד אחריו לדרום ופניו
לצפון ומתחיל מימינו שהוא הנר
הסמוך לארון הקודש ושוב מוסיף
הולך ומתחיל מהשמאל
ופונה לימינו

דפי שיעורים ושיבלאות

משנה ברורה

מן סימן תרע סעיף א
עד סימן תרעא סעיף ח

כ' כסלו
#2

מוחזור שינתיים
חלק ב'

1 800 466-7593

www.HilchusaDiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי ידועות
© מהגות המפעל

איך לו...	ידליק...
רק נר אחד בכל לילה לו ולביתו	אחד בכל לילה ויצא ידי חובתו
רק ט' נרות	בליל שני ב' נרות ובשאר לילות נר אחד
רק י' נרות	בליל ב' ב' נרות ובשאר לילות נר א' ולא ידליק שנים בליל ג'
רק י"א נרות	בליל שני ב' נרות ובליל ג' ג' נרות ובשאר לילות נר אחד
רק שמן כשיעור לנר אחת	נר אחד בשמן כשיעור והמותר יחלק לשאר נרות
רק שמן בצמצום לכל הח' ימים ולחבירו (שאינו מב"ב) אין לו כלום	בכל לילה נר אחד ויתן גם לחבירו
מעות לקנות רק שמן לנר אחד בכל לילה	בשעה להיות מוסיף והולך
מעות לקנות רק שמן ללילה ראשונה ועי"ז לא יוכל לקנות נרות שעה די להיות מוסיף והולך	בלילה הא' בשמן אף שלא יהי' מוסיף והולך בשאר לילות
מעות לקנות לב"ב רק נר אחד בכל לילה	ידליקו עכ"פ נר אחד בכל לילה
כלום אף לנר אחד בכל לילה	מחויבים הגבאים ליתן לו נר אחד בכל לילה
כלום אף מהגבאים	מחויב למכור כסותו לקנות נר אחד לכל לילה

איזה מקום עדיף יותר להדלקת נר חנוכה סימן תרע"א סעיף ה' ז'

בימים ההם	בזמן הזה
מניחו על פתחו מבחוץ	מדליקין בפנים אם יש חלון סמוך לר"ה יניחנו שם ואם לאו יניחנו אצל פתחו והמנהג להחמיר שיהי' גם בטפח הסמוך לפתח
מניחו על פתח החצר	
מניחו בחלון הסמוך לר"ה	היה דר בעלי'
מניחו על שלחנו ודיו	בשעת הסכנה

* ולהט"ז בקצה האחרון לצד שמאל

לומד נכבד! - הננו בזה להבהיר שהטבלא נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלא, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואיל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, הגהות אלו יתקבלו אך ורק ע"י הפעק"ס,

בכל הכבוד, הנהלת המפעל

מאיזה צד מתחיל להדליק סימן תרע"ז סעיף ה'

להמחבר	להמהרש"ל	להט"ז
בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות יוסיף לשמאלו מהנר היותר שמאלי	צריך להתחיל תמיד בנר הימיני	בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות יוסיף לשמאלו אבל יתחיל להדליק מהנר הימיני
בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות מהנר היותר שמאלי	צריך להתחיל תמיד בנר השמאלי	בליל א' יתחיל מהנר היותר שמאלי ובשאר לילות יוסיף לימינו ויתחיל מהיותר ימיני
בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות מהנר היותר שמאלי	בליל א' יתחיל מהנר היותר ימיני ובשאר לילות מהנר היותר שמאלי	בליל א' יתחיל מהנר היותר יוסיף לשמאלו ובשאר לילות יוסיף לימינו ויתחיל מהיותר ימיני

ומה טוב ונכון אם יוכל לסדר כולם בתוך הלל הפתח שיהי' כולם שוין בטפח הסמוך לפתח (משנ"ב סק"י) יש לנו ג' שיטות וכו' וכל אחד יעשה כמנהגו וכו' ואין נפק"מ בכ"ז בעצם המצוה דבכל גווני יוצא לכו"ע (ביה"ל ד"ה כד')

כל הזכויות שמורות
למפעל 'הילכתא דיומא'
הרשות נתונה לפרסמו בחינם
תחת כותרת המפעל

דיני דברים האסורים והמותרים בחנוכה - סימן תרע

האופן / הדין	יעשה	הטעם	לא יעשה	הטעם
ימי החנוכה ימי שמחה הם	מכ"ה כסלו יעשה ח' ימים ימי שמחה והלל (מ"ב א')	תקנו חכמים שבאותו הדור שנעשה נס שהדליק המנורה ח' ימים משמן שהיה בו להדליק רק יום אחד (מ"ב א')	אסורים בהספד ותענית (מ"ב א')	שהם ימי שמחה והלל (מ"ב א')
נוהגים העניים	לסבב בחנוכה על הפתחים (מ"ב א')	יש טעם לזה (מ"ב א')	-	-
עשיית מלאכה בימי חנוכה	כל היום מותר - אפילו במקום שנהגו איסור (ש"ע א' מ"ב ה')	דבטלה מביאה לידי שעמום (מ"ב ה')	נהגו הנשים - ויש מקומות גם אנשים - שלא לעשות בהחצי שעה שהנרות דולקות (ש"ע א' מ"ב ג')	נשים שהנס נעשה על ידיהם (מ"ב ג')
סעודות חנוכה	י"א שיש קצת מצוה בריבוי הסעודות (ש"ע ב' בהג"ה)	דבאותן הימים היה החנוכה המזבח (מ"ב ז')	הסעודות בשביל חנוכה אינם מצוה - שלא קבעו חז"ל למשתה ושמחה אלא להלל והודאה (ש"ע ב')	לפי שהגזירות היה על דתם להשכיחם תורתך לכך קבעום להלל ולהודות לבד שזה מה שרצו למנוע מאתנו (מ"ב ו')
סעודת חנוכה שיחשב מצוה	נוהגים לומר זמירות ותשבחות בסעודות שמרבים בהם כמו שנוהגים בנישואי ע"ה לת"ח (רמ"א ב' מ"ב ח')	שכל שעושה כדי ליתן שבח להקב"ה או לפרסם הנס או המצוה חשוב סעודת מצוה (מ"ב ט')	לא יעשה להרבות בשחוק הקרטי"ן תחת הזמירות ותשבחות (באה"ל ונוהגים)	שהרבה הרעישו הספרים הקדושים ע"ז והשומר נפשו ירחק מזה (באה"ל ונוהגים)
לאכול גבינה בחנוכה	י"א שיש לאכול גבינה בחנוכה (רמ"א ב')	שהנס נעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב (רמ"א ב')	-	-
להספיד בימי חנוכה	לחכם בפניו (ש"ע ג')	משום כבוד חכם	לכל אדם או לחכם שלא בפניו (ש"ע ג')	שימי חנוכה הם ימי שמחה והלל
להתענות ביום שמת בו אביו או אמו או תענית חלום בחנוכה	אם התענה חייב להתענות תענית אחר אחר חנוכה (מ"ב י"א)	לכפר על מה שהתענה בימים שאסור להתענות כמו אם התענה בשבת (מ"ב י"א)	לא יתענה בימי חנוכה (רמ"א ג')	שהם ימי שמחה והלל (מ"ב א')
לומר צידוק הדין בימי חנוכה	יום שלפני חנוכה או יום שלאחריו ועכ"פ אחריהם בודאי מותר (מ"ב י"ב)	דאפילו הספד יש מקילין אז (מ"ב י"ב)	בימי החנוכה לא יאמר (מ"ב י"ב)	שאינן אומרים אותו ביום שאין אומרים תחנון (מ"ב י"ב)
אבילות בחנוכה ופורים	נוהג בימי חנוכה, ולמחר נהג גם פורים (מ"ב י"ב תרצ"ו ד')	דחמור מפורים	לרמ"א אינו נוהג בפורים כ"כ (תרצ"ו ד')	דפורים הוא מדברי קבלה (א"ר ס"ק י"ט)
אונן	כשהוא יחידי בביתו ידליק הנרות בלא ברכה (מ"ב י"ב)	לפרסומי ניסא (מ"ב י"ב)	כשאשתו בביתו לא ידליק בעצמו רק אשתו תדליק ויש דעות אם יענה אמן (מ"ב י"ב)	שהוא בעצמו פטור (מ"ב י"ב)
חרש	המדבר חייב בנר חנוכה (מ"ב י"ב)	דהוא כפקח לכל דבריו (מ"ב י"ב)	שאינו שומע ואינו מדבר	דפטור מכל המצוות

דיני סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו - סימן תרע"א - ח"א

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
שיוצא בזה מדינא (מ"ב ד')	העני אינו חייב כ"כ בכל הנ"ל רק בשביל נר אחד בכל לילה (מ"ב ג')	דהרגיל בנר הו"ל בניני ת"ח - פרסומי ניסא (מ"ב א' ב')	צריך ליוהר מאד, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה שואל או מוכר בסוחר או משכיר עצמו, ולוקח שמן להדליק (ש"ע א' מ"ב ג')	להזהר בנר חנוכה
דהכל נגריים אצל בעה"ב אפילו בניו הגדולים ומשרתיו כיון שסמוכים על שלחנו בקביעות (מ"ב ח')	לא ידליקו יותר אפילו רביים בני הבית כדעת התוספות (ש"ע ב' באה"ט ג')	כמהדרין מן המהדרין והלכה כב"ה דמוסיף והולך (גמרא שבת)	בלילה הראשון אחד ומכאן ואילך מוסיף אחד כל לילה עד שמונה (ש"ע ב')	כמה נרות מדליק לבתחילה למחבר
דאשתו כגופו (מ"ב ט')	אם הבעל מדליק לא ידליק אשתו (מ"ב ט')	כדעת הרמב"ם - כמהדרין מן המהדרין וכב"ה שמוסיף והולך (גמרא שבת באה"ט ג')	כל אחד מבני הבית, ידליק בלילה ראשונה אחד ומכאן ואילך מוסיפין אחד כל לילה עד שמונה (רמ"א ב')	כמה נרות מדליק לבתחילה לרמ"א
שממילא אינו מקיים כמהדרין מן המהדרין בשאינו המנין שצריך באותו לילה (מ"ב ד')	כשמדליק ליל שני שתי נרות לא ידליק הנר הנוסף בליל אחר (מ"ב ה')	לקיים עכ"פ ליל אחד כמהדרין מן המהדרין (מ"ב ה')	ידליק בליל שני שתי נרות (מ"ב ה')	כשיש לו רק תשעה או עשרה נרות
שאי"כ לא ידליק אפילו אחד מהנרות כהשיעור (מ"ב ו')	לא יחלק השמן בשוה לכל הנרות (מ"ב ו')	שעכ"פ אחד ידליק כהשיעור ויצא עכ"פ מדינא (מ"ב ו')	יתן באחד שמן כשיעור והמותר יחלק לכולם (מ"ב ו')	כשאינן לו שמן כ"כ הרבה שכל נר ידליק כשיעור
שחבירו יכול לצאת בהדלקתו ע"כ מוטב שיהיה בעצמו מהמהדרין (מ"ב ו')	כשחבירו מבני ביתו או סמוך על שלחנו ידליק כמהדרין בעצמו (מ"ב ו')	דמוטב שידליק בכל לילה רק אחד וזוכה גם לחבירו דמדינא יצא בנר אחד (מ"ב ו')	כשחבירו אינו מבני ביתו יתן לחבירו להדליק (מ"ב ו')	כשיש לו שמן כשיעור המהדרין בעצמו ולחבירו אין לו כלום
שעדיף להיות כמהדרין מלהדר לשמן (מ"ב ז')	בשמן זית נר אחד בכל לילה (מ"ב ז')	דחביבה מצוה בשעתה לקיימו מן המובחר (ש"ע צ' ח')	בליל ראשון ידליק בשמן אפילו לא יקיים אח"כ אפילו בשעה מוסיף והולך (ש"ע צ' ח')	כשהשמן ביוקר להדליק בנר שמן אחד כל לילה או בשעה ולהיות מוסיף והולך
שצריך כל אחד להדליק במקום מיוחד (רמ"א ב' מ"ב י"ב)	לשני בני אדם לדידן דמוסיפין בכל לילה נר אחד (מ"ב י"ב)	כיון דמקום הנחתן בפה מנכר שהם שתיים נחשבים כשתיים (מ"ב י"א)	עולה לשני נרות כשבמקום הנחתן בפה מיינבר שהם שתיים אע"פ שהפתילות בפנים מנחים וא"ז (ש"ע ג' מ"ב י"א)	נר שיש לו שני פיות ליחשב כשתיים
שיאמרו שאחד הדליק כולם (מ"ב י"ב)	לא ידליקו הנרות סמוכים (מ"ב י"ב)	דבליל ראשון י"א שמוותר לבתחילה שאין חשש לומר דהריבוי ממנה בני אדם - דמנכר שמשני בני אדם (מ"ב י"ב ש"ע צ' ט"ז)	בליל ראשון בשעת הדחק - זה בקצה זה וזה בקצה אחר (מ"ב י"ב ש"ע צ' ט"ז)	להדליק שני אנשים על מנורה אחד
שהוא כמדורה שמחברות כל הלהב יחד - צריך להדליקה בכשרות (מ"ב י"ג י"ד)	כשלא כפה עליה כלי, או כפה עליה כלי אחר שהדליק (ש"ע ד' מ"ב י"ג)	שע"י הכלי לא יתחברו כל הפתילות (מ"ב י"ג)	כשכפה עליה כלי כל פתילה עולה בשביל נר אחד (ש"ע ד')	למלאות קערה עם שמן ולהקיפה בפתילות
דהוי כמדורה (רמ"א ד')	לא יעמידנה בעגול בלי שום הפסק בין נר לנר (רמ"א ד')	שיש הפסק בין נר לנר לא נראה כמדורה (מ"ב ט"ז)	בהפסק מחיצה בין נר לנר וכרוחב אצבע ביניהם (מ"ב ט"ז)	להעמיד נרות חנוכה בעגול
שאין בה הידור לנר חנוכה (באה"ט ז')	המדקקים אינם מדליקין בלאמפ"א (באה"ט ז')	שכל נר מובדל הרבה מחבירו (רמ"א ד')	מותר (רמ"א ד')	להדליק נרות חנוכה בפמטות שקורין לאמפ"א
דהוי כמדורה (רמ"א ד')	לנרות חנוכה (רמ"א ד' מ"ב י"ט)	דמצוה לעשותן כרוכים (באה"ל אפילו)	לשבת ויו"ט, דלא כרמ"א (באה"ל אפילו)	לדבק יחד נרות להדליקן בחנוכה או לשבת ויו"ט
הפתח הסמוך לרשה"ר משום פרסומי ניסא (ש"ע ה')	יניחו על פתח ביתו כשהפתח ביתו פתוח לרשה"ר (ש"ע ה')	משום פרסומי ניסא (מ"ב כ"א)	כשיש חצר מניחו על פתח החצר שפתוח לרשה"ר (ש"ע ה')	להניח הנר חנוכה על פתח החצר (או הבית)
שאו אינו בסכנה דהרי לא נראה נר חנוכה להוץ (ש"ע ה')	בשעת סכנה שאינו רשאי לקיים המצוה יניחו על שלחנו ודיו (ש"ע ה')	פרסומי ניסא (מ"ב כ"א)	יניח בחלון סמוך לרשה"ר כשאינן לו פתח לרשה"ר (ש"ע ה')	כשאי אפשר להניח הנר חנוכה בפתח להניח בחלון (או על שלחנו)
שהמדורה במקום הנר אחר	אינו צריך להדליק כשיש מדורה ויכול להשתמש לפניה ויש הכירא שהנר חנוכה של מצוה (מ"ב כ"ה)	לעשות היכר שלא ישתמש בהנרות חנוכה - שאין דרכו להשתמש במדורה (מ"ב כ"ד)	כשאינן לו מדורה אחרת - אי לאדם חשוב אפילו יש מדורה (ש"ע ה')	להדליק נר אחד להשתמש לאורו
שכאילו הניחו ע"ג קרקע ואין ניכר שבעל הבית הניחו שם (מ"ב כ"ז)	לבתחילה לא יניחו למטה מג' טפחים (ש"ע ו')	לבתחילה לא יניחו למטה מג' טפחים (ש"ע ו')	בדיעבד יצא (מ"ב כ"ז)	הניח הנרות למטה מג' טפחים סמוך לקרקע
דאיכא פרסום הנס טפי כשהוא למטה דאינו נראה שנעשה לאור - שס"ל דאין לחלק (מ"ב כ"ז)	לבתחילה לא יניחו למטה מעשרה טפחים - להמדקקים אפי' בזמנינו (ש"ע ו' מ"ב כ"ז)	שהדליק לשם מצוה למטה מעשרים אמה - שעכשיו הורגלו להניחו בפנים (מ"ב כ"ז)	בדיעבד יצא וי"א בזמנינו אין להקפיד (רמ"א ו' מ"ב כ"ז)	להניח הנרות למעלה מעשרה טפחים כשמדליק בפתח
שאפשר לקיים שניהם לצד רשה"ר וגם למטה מג' (מ"ב כ"ז)	שיש לו גם חלון למטה מג' טפחים לרשה"ר ידליק באותו החלון (מ"ב כ"ז)	שלהדליק לצד רשה"ר עדיף - בביתנו המנהג שהמנורה במקום גבוה (מ"ב כ"ז)	כשיש לו רק חלון גבוה מהארץ ו' טפחים ידליק באותו החלון א"נ בנירות ביהכ"מ (מ"ב כ"ז)	להניח הנרות למעלה מעשרה טפחים שמדליק בחלון הסמוך לרשה"ר

דיני סדר הדלקת נר חנוכה ומקום הנחתו - סימן תרע"א - ח"ב

הטעם	לא יעשה	הטעם	יעשה	האופן / הדין
הניחו למעלה מעשרים אמה	לא ידליקנה, ולא ינחנה, ולא יקחנה דלוק מלמעלה מעשרים ואינפ"מ אם בחוץ או בפנים (ש"ע ו')	דלא יצא בהדלקתה למעלה מעשרים והדלקה עושה מצוה (ש"ע ו')	צריך להזור להדליקו ולברך אפילו מדליק בבית אפי' רק השלהבת מהנר למעלה מעשרים (מ"ב כ"ט ש"ע ז' א')	
מנורה שלקחה כך דלוק ללמטה מעשרים	אם הדליקה למעלה מעשרים פסול (רמ"א ו')	דהשני מקומות כשרים (מ"ב ל')	אם הדליקה למטה מעשרים כשר (מ"ב ל')	
להניחו בטפח הסמוך לפתח משמאל	אינו מעכב בדיעבד אם הניחו מימין וגם לכתחילה כשאין מזוזה מניחו בימין (ש"ע ז' מ"ב ל"ג)	כדי שיהיה מסובב במצוות, מזוזה מימין ומנורה בשמאל (מ"ב ל"ג)	כשיש מזוזה בימין יניח המנורה מצד שמאל (ש"ע ז')	
כשמניח המנורה בדלת עצמו להניחו סמוך לכותל	במחבר משמע שכול להניחו מחצו הדלת לצד שמאל (מ"ב ל"ו)	כמו בטפח הסמוך לפתח	לט"ו יניחנו בקצה האחרון סמוך לכותל לצד שמאל נגד המזוזה (מ"ב ל"ו)	
להדליק בזמן הזה בטפח הסמוך לפתח	שאין היכר לבני רשה"ר - שעדיף שכל אחד ידליק במקום מיוחד שתהי' היכר כמה נירות מדליקין (רמ"א ז')	כמו בימיהם כדי שיבנס בין שתי מצוות (מ"ב ל"ז)	המנהג להדליק בטפח הסמוך לפתח (רמ"א ז')	
להדליק בזמן הזה בחלון הסמוך לרשות הרבים	לא ידליק בחלון אם מצוי שם הזיקא ע"י שידליק שם (מ"ב ל"ח)	שיש היכר לבני רשה"ר ויתפרסם הנס (מ"ב ל"ח)	נכון יותר בהחלון מלהניח בדלת (מ"ב ל"ח)	
להדליק (בזמנה"ז) על שלחנו	דאין היכר כלל וצריך עכ"פ היכר קצת (רמ"א ז')	זכר למנורה שמקומה בדרום (מ"ב מ')	בביהכ"נ או ביהמ"ד יכול גם על השלחן העומד אצל כותל דרום (מ"ב ל"ט מ')	
אופן הנחת המנורה בביהכ"נ בדרום	אין למחות בהנהגים לסדרם מצפון לדרום ולא ישנה ממקומו (מ"ב מ"ב שעה"צ מ"ז)	כנרות המנורה בביהמ"ק (מ"ב מ"א)	מסדרן ממזרח למערב (רמ"א ז')	
המדליק בביהכ"נ	אין אדם יוצא בהדלקה בביהכ"נ (רמ"א ז')	פרסומי ניסא (ש"ע ז')	מדליק ועומד אחריו לדרום ופניו לצפון ומתחיל מימינו מהנר הסמוך לארון הקודש (ש"ע ז')	
לברך כשמדליק בביהכ"נ	לא יצא בהדלקת הנרות בביהכ"נ - ולא יהזור לברך שהחיינו בביתו אם אינו להוציא בני ביתו (רמ"א ז')	כמברכין על הלל ראש חודש (מ"ב מ"ד)	מברך על הדלקה אפילו שהוא מנהג והזור ומברך בביתו (ש"ע ז')	
אבל לברך שהחיינו כשמדליק המנורה בליל ראשון	דמוכר דעת שמחה היא לציבור (מ"ב מ"ד)	דאינו בציבור (מ"ב מ"ד)	יכול לברך בביתו (מ"ב מ"ד)	
אבל לברך על המנורה בביהכ"נ	שלא יברך שהחיינו בציבור (מ"ב מ"ד)	דאינו מברך שהחיינו בלילה ראשון אינו כדאי (מ"ב מ"ד)	חוץ מליל ראשון (מ"ב מ"ד)	
אבל להתפלל בימים כאלו	חנוכה שחרית - ובחוד"מ אפשר אפילו מנחה ומעריב (מ"ב מ"ד)	דבשחרית בחנוכה איכא הלל - ובשאר ימים ליכא הלל (מ"ב מ"ד)	בחנוכה מנחה ומעריב - ובט"ו באב ושבת ול"ג בעומר אפילו שחרית (מ"ב מ"ד)	
להדליק בביהכ"נ בין מנחה למעריב	לא יאחר להדליק אחר מעריב (מ"ב מ"ז)	בשעה שהעולם מקבצים (מ"ב מ"ז)	אפילו הנהגים להדליק בכל יום אחר צאת הכוכבים נהגים בביהכ"נ אחר מנחה (מ"ב מ"ז)	
להדליק בביהכ"נ ערב ש"ק בין מנחה למעריב	דמ"מ איכא פרסומי ניסא כשבאים אח"כ לביהכ"נ ורואין הנרות (מ"ב מ"ז)	בשעה שהעולם מתחילין להתקבץ ואיכא פרסומי ניסא (מ"ב מ"ז)	ו"א שגם בערב שבת ידליק בין מנחה למעריב (מ"ב מ"ז)	
כשרוצים לילך או להתפלל אחר שהדליק הש"צ נר אחד	לכתחילה לא יגמור להדליק אחר שלא בדרך (מ"ב מ"ח)	דהברכה חל על הנר אחד שהדליק והוא העיקר ושאר הנרות רק הידור מצוה (מ"ב מ"ט)	כשרוצים למהר להתפלל או לביתו כשיש לו דבר נחוץ יוכל אחר להשלים להדליק שאר הנרות (רמ"א ז')	
חצר שיש לו שני פתחים להדליק בשניהם בזמן הטור שהדליק בפתח מבחוץ	כשהשני הפתחים ברוח אחד וז"א רק כשיש גם רק בית אחד שאינו חלוק מתוכו (מ"ב נ"ג)	שלא יחדשו שאינו מדליק נר חנוכה - שיאמרו שני בני אדם דרים שם (ש"ע ח' מ"ב נ"ג)	כשהפתחים בשני רוחות - וז"א אפילו ברוח אחת אם יש לו שני בתים (ש"ע ח' מ"ב נ"ג)	
להדליק אדם אחד כמה מנורות כשיש לו כמה פתחים בכמה רוחות החצר	בזמן הזה שכולם מדליקין בפנים (רמ"א ח')	דאיכא חשד שיאמרו שלא הדליק נר חנוכה אם בצד אחד אינו דולק (מ"ב נ"א)	בזמן הטור שהדליק בפתח החצר בחוץ (ש"ע ח')	

הטבלאות אלו הם בפרושי לא לפסוק מזה הלכה למעשה, ולא נעשה רק להקל על הלומד בשעת לימודו ולחזור עליו בקצרה, ולהלכה למעשה צריכין לעיין בפנים המשנה ברורה, לומד נכבד! - הננו בזה להבהיר שהטבלאות אלו נעשו כפי הבנתנו בדברי המשנה ברורה, - ואם דעת הלומד נוטה אחרת ורואה איזה שגיאה בהטבלאות, - או שיש לו איזה הארה או הערה, נא שיואל בטובו להודיענו מזה, ולזכות את הרבים, ואי"ה במהדורא הבא יתוקן כהלכתו. הגהות אלו יתקבלו ע"י הפעק"ס בכל הכבוד, הנהלת המפעל

